

ОСНОВНІ ПІДХОДИ ДО ТРАКТУВАННЯ КАТЕГОРІЇ «ЕКОНОМІЧНА СТІЙКІСТЬ ПІДПРИЄМСТВА»: ПЕРЕВАГИ ТА НЕДОЛІКИ MAIN APPROACHES TO THE INTERPRETATION OF THE CATEGORY “ECONOMIC STABILITY OF THE ENTERPRISE”: ADVANTAGES AND DISADVANTAGES

УДК 658.012:338.12

DOI: <https://doi.org/10.32843/bses.58-16>

Бірбіренко С.С.

к.е.н., доцент,
доцент кафедри економіки підприємства
та корпоративного управління
Одеська національна академія зв'язку
імені О.С. Попова

Орлов В.М.

д.е.н., професор, завідувач кафедри
економіки підприємства
та корпоративного управління
Одеська національна академія зв'язку
імені О.С. Попова

Балде Альфа Яя

магістрант
Одеська національна академія зв'язку
імені О.С. Попова

Birbireno Svitlana

Odesa O.S. Popov National Academy
of Telecommunications

Orlov Vasyi

Odesa O.S. Popov National Academy
of Telecommunications

Balde Alpha Yaya

Odesa O.S. Popov National Academy
of Telecommunications

У статті наведено аналіз наукового розвитку категорії «економічна стійкість підприємства». На засадах вивчення арсеналу наукових здобутків із досліджуваної тематики встановлено, що багатоваріантність результатів досліджень вимагає їх аналізування, узагальнення і синтезу, що підтверджується також суперечливістю тлумачень щодо визначення сутності дефініції «економічна стійкість» та існуванням численних методичних засад з її оцінювання. За допомогою аналізу еволюційного розвитку категорії «економічна стійкість підприємства» на основі опрацювання наукових здобутків провідних учених-економістів виділено чотири основних підходи до трактування поняття «економічна стійкість підприємства». За кожним підходом наведено авторську характеристику переваг і недоліків. Установлено, що проаналізовані підходи до трактування категорії «економічна стійкість підприємства» не містять рекомендації щодо її забезпечення у сучасних кризових умовах, зумовлених поширенням коронавірусної інфекції COVID-19, зокрема не визначено внутрішню організацію роботи підприємства за таких умов, що носять масштаб світової кризи.

Ключові слова: економічна стійкість, рівновага, збалансований стан, гнучкість, конкурентоспроможність, фінансова стійкість.

В статті проведено аналіз наукового розвитку категорії «економічна стійкість

предприятия». На основе изучения арсенала научных достижений по исследуемой тематике установлено, что многовариантность результатов исследований требует их анализа, обобщения и синтеза, что подтверждается также противоречивостью толкований определения сущности дефиниции «экономическая устойчивость» и существованием многочисленных методических положений по ее оценке. С помощью анализа эволюционного развития категории «экономическая устойчивость предприятия» на основании обработки научных достижений ведущих ученых-экономистов выделены четыре основных подхода к трактованию понятия «экономическая устойчивость предприятия». По каждому подходу приведена авторская характеристика преимуществ и недостатков. Установлено, что проанализированные подходы к трактованию категории «экономическая устойчивость предприятия» не содержат рекомендации относительно ее обеспечения в современных кризисных условиях, обусловленных распространением коронавирусной инфекции COVID-19, в частности не определена внутренняя организация работы предприятия в условиях, характеризующихся масштабами мирового кризиса. **Ключевые слова:** экономическая устойчивость, равновесие, сбалансированное состояние, гибкость, конкурентоспособность, финансовая устойчивость.

The article presents an analysis of the scientific development of the category “economic stability of the enterprise”. Based on the study of the arsenal of scientific achievements on the research topic, it has established that the variety of research results requires their analysis, generalization and synthesis, which has also confirmed by contradictory interpretations of the definition of “economic stability” and the existence of numerous methodological principles for its evaluation. Using the analysis of the evolutionary development of the category “economic stability of the enterprise” based on the study of scientific achievements in economic; four main approaches to the interpretation of the concept of “economic stability of the enterprise” have identified. For each approach the author’s characteristic of advantages and disadvantages is given. The first approach focuses on the identification of economic stability with ensuring competitiveness by ensuring efficient profitable management and stable progressive development of the enterprise. In the second approach, economic stability has seen as the ability of the enterprise to adapt to changes in operating conditions. Proponents of this approach, analyzing the economic stability of the enterprise through the prism of systems theory, understand it as the ability of the enterprise to restore equilibrium after the cessation of disruptive effects. The peculiarity of this approach is to emphasize the existence of differences between the economic stability of the enterprise and its sustainable development. The third approach has based on the formulation of the category of “sustainability” as a state of functioning, which is characterized by a dynamic equilibrium of the economic system with its corresponding effective development. The fourth approach has based on the assertion that economic stability is a related category of financial stability. It has established that the analyzed approaches to the interpretation of the category “economic sustainability of the enterprise” do not contain recommendations for its provision in the current crisis due to the spread of coronavirus infection COVID-19, in particular, does not define the internal organization of the enterprise in a global crisis.

Key words: economic stability, equilibrium, balanced state, flexibility, competitiveness, financial stability.

Постановка проблеми. Сучасні дослідження категорії «економічна стійкість» характеризується інтенсивністю, однак багато питань залишаються без системного вирішення у вітчизняному науковому просторі, щодо зарубіжного досвіду дослідження потребують ретельного переосмислення й аналізу. Сьогодні не існує єдиної думки стосовно таких категорій, як «стійкість», «економічна стійкість», немає однозначного трактування коректності застосування статичної категорії «стійкість»

до динамічних систем. На засадах вивчення арсеналу наукових здобутків із досліджуваної тематики встановлено, що багатоваріантність результатів досліджень вимагає їх аналізування, узагальнення і синтезу, що підтверджується також суперечливістю тлумачень щодо визначення сутності дефініції «економічна стійкість» та існуванням численних методичних засад з її оцінювання.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Методологія вивчення економічної стійкості під-

приємств як відкритих систем сьогодні достатньо розвинена у загальному вигляді і висвітлена у великій кількості наукових праць таких учених, як О.В. Ареф'єва, О.В. Василенко, В.В. Гречаний, В.М. Ячменьова, А.М. Фолом'єв, О.А. Поліщук, А.А. Богданов, Б.Г. Серебряков, С.М. Анохін, О.М. Ананьєва, О.М. Зайцев, О.В. Шевріна, І.В. Брянцева, В.Л. Іванов, С.А. Тхор, К.В. Слупян та багато інших.

Постановка завдання. Метою дослідження є аналіз еволюційного розвитку категорії «економічна стійкість підприємства» та на його основі опрацювання наукових здобутків провідних учених-економістів із подальшим виділенням чотирьох основних підходів до трактування поняття «економічна стійкість підприємства», з наведенням за кожним підходом авторської характеристики переваг і недоліків.

Виклад основного матеріалу дослідження. Дефініцію «стійкість» в економіці запозичено з математики і фізики, де вона використовувалася в теоріях стійкості Анрі Пуанкаре (заклав основи теорії стійкості руху), у працях А.М. Ляпунова (технічний і фізико-математичний напрям, вектор вивчення якого полягає у виявленні закономірності поведінки систем під дією зовнішніх впливів, що зведено і доведено основними теоремами теорії стійкості руху), Ж.Л. Лагранжа (теорема стійкості рівноваги). У математиці виділено такі типи стійкості, як статична і динамічна; структурна і результуюча стійкості траєкторії; стійкість із початковим положенням; асимптотична і еквіасимптотична стійкість; стійкість до зовнішніх збурень; стійкість аттрактора та ін.

У сучасній економічній літературі поняття «стійкість» тлумачиться по-різному. Розглянемо найбільш поширенні визначення економічної стійкості підприємства.

О.В. Ареф'єва трактує економічну стійкість підприємства як сукупність взаємопов'язаних і взаємозумовлених структурних складників, об'єднаних однією метою, яка передбачає створення, забезпечення та підтримку загального сталого функціонування підприємства [1].

Авторське визначення категорії «економічна стійкість підприємства» запропоновано О.В. Василенко та В.В. Гречаним. О.В. Василенко трактує сутність економічної стійкості підприємства як здатність системи зберігати свій працездатний стан із метою досягнення запланованих результатів за наявності різних впливів [2]. В.В. Гречаний формулює дану дефініцію як саморегульовану систему факторів виробничого, фінансового та соціального характеру, здатну незалежно від зовнішніх впливів і внутрішнього стану підприємства за рахунок оптимізації внутрішньої структури і внутрішніх зв'язків забезпечувати стійку фінансову та виробничо-технологічну активність із метою

задоволення суспільних і соціальних потреб як колективу даного підприємства, так і суспільства у цілому [3].

Згідно з монографією В.М. Ячменьової «Ідентифікація стійкості діяльності промислових підприємств», визначення стійкості підприємства зводиться до його здатності виконувати свої функції, незважаючи на негативні впливи чинників зовнішнього та внутрішнього середовища, перебуваючи при цьому у стані динамічної рівноваги [4].

Суттєво відрізняється від зазначених науковців думка А.М. Фолом'єва, який вважає, що економічна стійкість підприємств – це категорія, що характеризує сутність особливого стану господарського механізму та синтезує у собі сукупність якостей як самої системи, так і найбільш важливих складників її виробничої діяльності [5].

О.А. Поліщук розуміє під сутністю економічної стійкості підприємства його здатність оптимально використовувати свій потенціал, що дасть змогу швидко адаптуватися до динамічних змін зовнішнього середовища, задовольняючи потреби господарської діяльності в довгостроковій перспективі [6].

Ще одні науковці, а саме О.О. Богданов і Б.Г. Серебряков убачають в економічній стійкості підприємства стійкість елементів, що становлять його структуру. Зазначені вчені сформулювали закон найменшої стійкості, який не застосовується для всіх видів підприємств [7; 8].

С.Н. Анохін розуміє під економічною стійкістю такий стан рівноваги підприємства, за якого економічні та управлінські рішення мають здатність регулювати його основні чинники: управління, фінанси, виробництво, кадровий склад і стратегії в заданих межах ризику [9].

О.Б. Моргулець визначає економічну стійкість підприємства як сукупність властивостей організаційної, виробничої, інноваційної, логістичної, фінансово-кредитної діяльності з урахуванням їх взаємодії і взаємовпливу, розвиненість матеріальної бази, наявність інноваційного менеджменту, стабільність матеріально-технічного забезпечення, розвиненість кадрового та інтелектуального потенціалів. Інакше кажучи, це захищеність усіх сторін діяльності підприємства від зовнішніх впливів, а також його здатність швидко усувати різноманітні загрози [10].

О.М. Ананьєва характеризує економічну стійкість як можливість системи зберігати свій поточний стан під впливом зовнішніх чинників [11], а О.Н. Зайцев розуміє сутність поняття економічної стійкості підприємства як його здатність ефективно функціонувати і перебувати у стані стабільного прогресивного розвитку за негативних впливів зовнішнього середовища [12].

О.В. Шевріна у своїй науковій праці, присвяченій розробленню комплексної оцінки економічної

стійкості сільськогосподарських підприємств, формулює дане поняття як здатність підприємства впродовж відносно тривалого періоду часу зберігати та нарощувати власний виробничий потенціал із метою збереження та розширення зайнятого сегменту ринку. Для оцінки рівня економічної стійкості підприємства авторка пропонує використовувати систему фінансових коефіцієнтів, що складається з існуючих у теорії фінансового аналізу показників фінансової стійкості, ділової активності та рентабельності [13].

На думку І.В. Брянцевої, економічна стійкість являє собою такий стан підприємницького суб'єкта, за якого параметри, що характеризують його соціально-економічне становище, зберігають рівновагу та перебувають у заданих межах під час впливу на нього чинників внутрішнього й зовнішнього середовища. Науковець вважає, що економічна стійкість підприємства формується в процесі виробництва і забезпечується на етапах реалізації та розподілу продукції. На її думку, для підвищення економічної стійкості підприємств необхідно створити відповідні умови для забезпечення високої ефективності усіх видів підприємницької діяльності, підвищення конкурентоспроможності продукції, інвестиційної активності, що дасть змогу не лише підтримувати функціонування підприємства в умовах конкуренції, а й допоможе визначити напрями розвитку у довгостроковій перспективі [14].

В.Л. Іванов вважає, що аналізована дефініція являє собою здатність економічної системи не відхилятися від свого статичного або динамічного стану за різних внутрішніх і зовнішніх дестабілізуючих впливів за рахунок ефективного формування і використання фінансових, виробничих і організаційних механізмів [15].

На думку С.О. Тхор, економічна стійкість – це «абсолютна чи відносна зміна показників стану підприємства, господарська діяльність якого забезпечує виконання зобов'язань перед працівниками, організаціями та державою завдяки достатнім доходам і відповідності витратам» [16]. Своєю чергою, К.В. Слупян вважає, що економічна стійкість – це керований процес нарощування ресурсного потенціалу виробничої системи завдяки забезпеченню її динамічної рівноваги, мотивації економічних агентів до підвищення конкурентоспроможності, інноваційного і раціонального господарювання та розширеного відтворення [17].

Усі вищеописані праці слугували еволюційним створенням теоретичного базису для визначення і тлумачення наукової категорії «економічна стійкість підприємства», однак велика різноманітність наукових досліджень і відсутність однозначних трактувань створює передумови необхідності аналізу, узагальнення та синтезу. Ще одним підтвер-

дженням є наявність суперечливих формулювань і визначень та численних методик оцінювання економічної стійкості підприємства.

Ціла плеяда науковців споріднює економічну стійкість підприємства з його фінансовим станом. На нашу думку, фінансова стійкість – це стан підприємства, за якого має місце стабільне перевищення прибутків над витратами, забезпечення вільного маневрування коштами підприємства і за допомогою ефективного і раціонального їх використання процес виробництва і реалізації продукції є безперебійним [18].

Таким чином, аналіз еволюційного розвитку категорії «економічна стійкість» на основі опрацювання наукових здобутків дав змогу виділити чотири основних підходи до трактування поняття «економічна стійкість підприємства», а також виявити відповідні переваги і недоліки (рис. 1).

Перший підхід орієнтується на ототожнення економічної стійкості із забезпеченням конкурентоспроможності за рахунок забезпечення ефективного рентабельного господарювання і стабільного прогресивного розвитку підприємства, що відображено у наукових працях таких авторів, як І.В. Брянцева [14], С.О. Тхор [16], та ін. У цих працях економічна стійкість розглядається з позицій рентабельного функціонування, а саме як економічна ефективність. Однак діяльність підприємства, як відомо, може характеризуватися рентабельністю навіть в умовах зменшення ринкових позицій, скорочення обсягів виробництва, зниження завантаження виробничих потужностей та платоспроможності, що не задовільняє умовам економічної стійкості.

У рамках другого підходу економічна стійкість розглядається як спроможність підприємства до адаптації відносно змін умов функціонування. Прибічниками такого підходу є В.Л. Іванов [15], К.В. Слупян [17] та ін. Зазначені автори трактують значення економічної стійкості як адаптивності до змін зовнішнього середовища. Інакше кажучи, прибічники цього підходу, аналізуючи економічну стійкість підприємства через призму теорії систем, розуміють її як спроможність підприємства поновлювати рівновагу після припинення збурюючих впливів. Особливістю даного підходу є акцентування уваги на існуванні відмінностей між економічною стійкістю підприємства і його стійким розвитком, а саме: економічна стійкість не є процесом та на відміну від економічної рівноваги не є станом. Проте не зазначається, чим забезпечується здатність підприємства до адаптації.

Третій підхід базується на формулюванні категорії «стійкість» як стану функціонування, якому властива динамічна рівновага економічної системи із відповідним її ефективним розвитком. Деякі дослідження носять дещо односторонню спрямованість, яка базується на ототожненні економічної

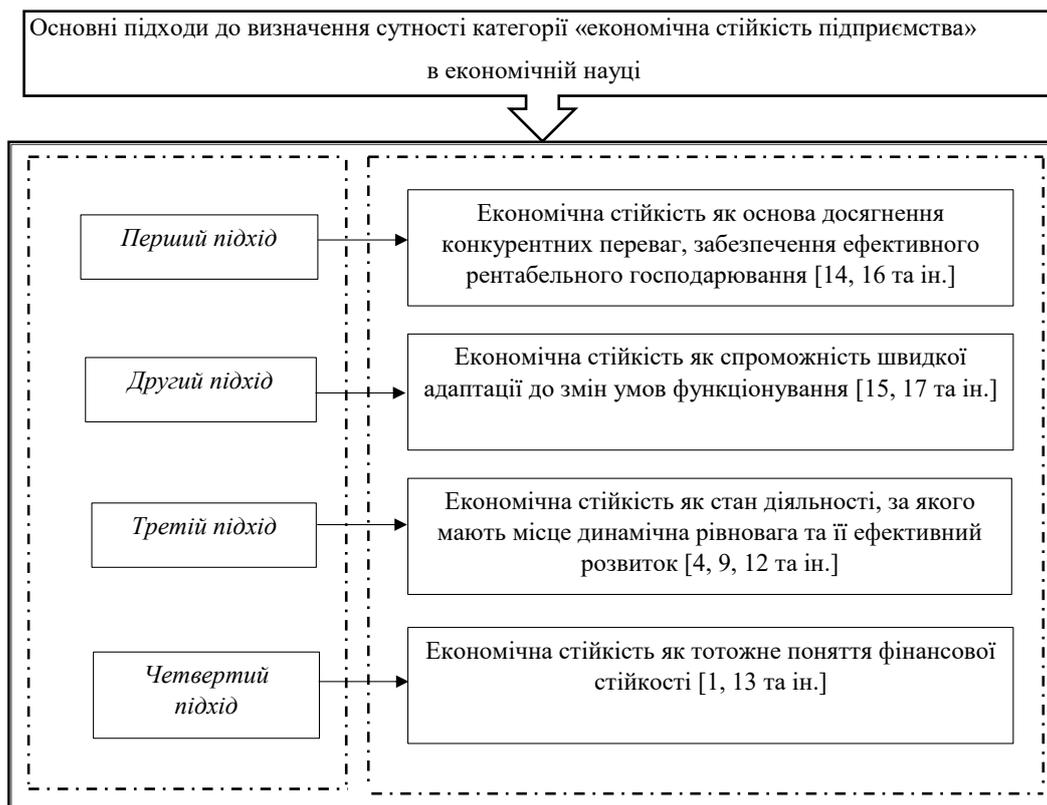

Рис. 1. Основні підходи до визначення сутності категорії «економічна стійкість підприємства» в економічній науці

Джерело: складено авторами на підставі опрацювання [1–17]

стійкості з рівновагою підприємства як соціально-економічної системи. Категорія «стійкість» визначається процесом, пов'язаним із досягненням рівноваги, однак не є її тотожною дефініцією.

Також існує бачення деяких учених стосовно того, що діяльність підприємства є динамічним процесом, який формується і розвивається під впливом внутрішнього і зовнішнього середовища і в умовах жорсткої конкуренції відбувається становлення здатності підприємства до стабільного прогресивного розвитку [12]. Однак необхідно звернути увагу на те, що розвиток може характеризуватися як еволюційністю, так і інволюційністю, тому що саме в точці перетину економічної активності зі спадом підприємство переходить на новий виток розвитку, що може супроводжуватися втратою стійкості його діяльності. Не можна розглядати поняття розвитку системи лише з позиції поліпшення її якісних характеристик, слід враховувати також імовірність їх погіршення.

Четвертий підхід засновано на ствердженні, що економічна стійкість є спорідненою категорією фінансової стійкості.

О.В. Шевріна [13], О.В. Ареф'єва [1], та ін. розуміють під економічною стійкістю спроможність підприємства підтримувати поточний стан діяльності, формувати і забезпечувати якісні й кількісні характеристики підприємства на достатньому

рівні в умовах трансформацій зовнішнього середовища. Трактують економічну стійкість за сутністю фактично співпадає з фінансовою стійкістю. На думку науковців, економічна стійкість досягається шляхом вільного маневрування грошових коштів підприємства, адже саме за допомогою ефективного використання фінансових ресурсів забезпечується безперервність процесу виробництва і процесу реалізації продукції, що, по суті, є предметною площиною формування фінансової стійкості. Незважаючи на те що фінансова стійкість, яка формується протягом усієї виробничо-господарської діяльності, є головним складником економічної стійкості, не слід нехтувати тим фактом, що бути головною компонентою не означає бути самим цілим. Фінансова стійкість порівняно з економічною характеризується більш вузьким поняттям.

О.М. Фолом'єв визначає економічну стійкість як складову частину виробничої діяльності підприємства [5]. Зазвичай у цьому сенсі розуміють спроможність підприємства виробляти продукцію з певними технічними властивостями і складом у максимальних обсягах. Однак ні високі технічні показники продукції, що виготовляється, ні коефіцієнт завантаження виробничих потужностей не є показниками рівня економічної стійкості, оскільки у цій площині підприємство може мати значну дебі-

торську і кредиторську заборгованість, занизькі обсяги реалізації продукції, невелику, а інколи й зовсім відсутню рентабельність продукції та інші негативні явища.

Таким чином, проаналізовані вище підходи до трактування категорії «економічна стійкість підприємства» не містять рекомендації щодо її забезпечення у сучасних кризових умовах, зумовлених поширенням коронавірусної інфекції COVID-19, зокрема не визначено внутрішню організацію роботи підприємства за таких умов, що носять масштаб світової кризи.

Висновки з проведеного дослідження. Таким чином, аналіз наукових здобутків виявив існування значної кількості думок і підходів до визначення сутності категорії «економічна стійкість підприємства», яку вченими-економістами сформульовано здебільшого через такі характерні визначення.

1. Спроможність суб'єкта господарювання використовувати весь свій потенціал та не відхилятися від заданих параметрів статичного або динамічного стану за будь-яких коливань і збурень із боку внутрішнього і/або зовнішнього середовища. У наведеному трактуванні категорії «економічна стійкість підприємства» акцентовано увагу на власному потенціалі підприємства і на впливі чинників оточуючого зовнішнього середовища, однак не враховано багатогранність та багатовимірність аналізованої дефініції, яка складається з певних функціональних компонент.

2. Функціональний стан підприємства, за якого зберігається і навіть підвищується ефективність його господарювання з перспективою стабільного прогресивного розвитку. У наведеному підході під час визначення аналізованої категорії економічної стійкості здійснено її ототожнення зі станом підприємства в тому чи іншому періоді функціонування або на протязі певного терміну. Ми вважаємо, що стабільний стан підприємства не може виступати доказом наявності економічної стійкості, а є лише її проявом, результатом упровадження низки ефективних заходів. Інакше кажучи, основна мета суб'єкта господарювання під час розроблення шляхів підвищення економічної стійкості полягає у досягненні такого стану, за якого забезпечуватимуться його конкурентоспроможність та фінансова стабільність.

3. Сукупність взаємопов'язаних та доповнюючих один одного структурних складників, об'єднання яких сприяє досягненню мети із забезпечення та підтримки сталого фінансово-господарського стану суб'єкта підприємництва. На відміну від попередніх трактувань у даному підході акцентується увага на складності економічної стійкості як наукової категорії та на наявності її взаємозумовлених складників (фінансового, інвестиційного, виробничого, інноваційного, кадрового, екологічного та ін.). Однак за даного підходу не

враховано важливість підтримки і забезпечення економічної стійкості на протязі всього життєвого циклу підприємства.

Узагальнюючи вищевикладене, можна зробити висновок, що, незважаючи на наявність значної кількості підходів до визначення категорії «економічна стійкість підприємства», сьогодні відсутнє єдине трактування зазначеної дефініції, що логічно пояснюється багатоаспектністю цієї наукової категорії.

Синтез і узагальнення основних трактувань категорії «економічна стійкість підприємства» дали змогу ототожнити її з особливим станом господарської системи в складному ринковому середовищі, яка здійснює свою діяльність в умовах трансформації зовнішнього середовища. Економічна стійкість, незважаючи на тип і рівень, є об'єктом різноманітних впливів із боку внутрішнього і зовнішнього середовища, що зумовлює необхідність більш детального їх вивчення.

БІБЛІОГРАФІЧНИЙ СПИСОК:

1. Ареф'єва О.В., Городянська Д.М. Економічна стійкість підприємства: сутність, складові та заходи з її забезпечення. *Актуальні проблеми економіки*. 2008. № 8(86). С. 83–90.
2. Василенко О.В. Менеджмент устойчивого развития предприятий : монография. Київ : Центр учебной литературы, 2005. 648 с.
3. Гречаный В.В. Экономическая устойчивость предприятия и факторы ее стабилизации. *Коммунальное хозяйство городов*. 2000. № 26. С. 157–159.
4. Ячменьова В.М. Стійкість діяльності промислових підприємств: оцінка та забезпечення : монографія. Сімферополь : Нац. акад. природоохорон. та курорт. буд-ва, 2010. 472 с.
5. Фоломьев А.И. Экономическая динамика и устойчивость хозяйственных систем. *Экономическая устойчивость и инвестиционная активность*. Москва : РАГС, 1996. С. 39.
6. Поліщук О.А. Теоретико-методологічні основи оцінки економічної стійкості сільськогосподарських підприємств. *Економіка: проблеми теорії та практики*. 2007. Вип. 225. Т. 2. С. 367–374.
7. Богданов А.А. Тектология: (Всеобщая организационная наука) : в 2-х т. Москва : Экономика, 1989. Т. 1. 304 с. ; Т. 2. 351 с.
8. Серебряков Б.Г. Теория экономического равновесия. Москва : Прогресс, 1973. 315 с.
9. Анохин С.Н. Методика моделирования экономической устойчивости промышленных предприятий в современных условиях. Саратов : Саратов. гос. техн. ун-т, 2000. 40 с.
10. Моргулець О.Б., Хлістунова Н.В. Управління економічною стійкістю підприємницьких структур на основі ризик-менеджменту. *Вісник КНУДТ*. 2010. № 5. С. 101–108.
11. Ананьева О.М., Ананьев М.А. Теоретические аспекты устойчивости системы продовольственного обеспечения. *Современные проблемы развития аграрной экономики* : труды Всерос. науч.-практ.

конф., 3 декабря 2010 г. Саранск, 2010. Вып. 4 (10). С. 1–11.

12. Зайцев О.Н. Оценка экономической устойчивости промышленных предприятий (на примере промышленности строительных материалов) : автореф. дис. ... канд. эконом. наук. Хабаровск, 2007. 23 с.

13. Шеврина Е.В. Оценка экономической устойчивости сельскохозяйственных предприятий на примере Оренбургской области : автореф. дис. ... канд. экон. наук : 08.00.05. Оренбург, 1999. 22 с.

14. Омельченко И.Н., Борисова Е.В. Финансово-экономическая стабильность как составная часть организационно-экономической устойчивости предприятия. *Вестник машиностроения*. 2007. № 4. С. 64–74.

15. Иванов В.Л. Управління економічною стійкістю промислових підприємств (на прикладі підприємств машинобудівного комплексу) : монографія. Луганськ : СНУ ім. В. Даля, 2005. 268 с.

16. Тхор С.А. Методические подходы к оценке экономической устойчивости предприятия. *Вісник Східноукраїнського національного університету імені Володимира Даля*. 2004. Ч. 2. № 10 (80). С. 199–204.

17. Слупян К.В. Управління економічною стійкістю підприємств цукрової промисловості : автореф. дис. ... канд. экон. наук : 08.00.04 ; Білоцерків. нац. аграр. ун-т. Біла Церква, 2011. 20 с.

18. Бірбіренко С.С., Малород К.О. Теоретико-методологічні аспекти формування фінансової стійкості підприємства. *Бізнес Інформ*. 2018. Вип. 11(490). С. 291–295.

REFERENCES:

1. Arefieva O.V. (2008) Ekonomichna stiikest pidpriemstva: sutnist, skladovi ta zakhody z yii zabezpechennia [Economic stability of the enterprise: the essence, components and measures to ensure it]. *Aktualni problemy ekonomiky*, vol. 8 (86), pp. 83–90.

2. Vasylenko O.V. (2005) Menedzhment ustoi chyvoho rozvytytia predpriyatiy [Enterprise sustainable development management]. Kyiv: Tsentri uchebnoi literatury. (in Russian)

3. Hrechanyi V.V. (2000) Ekonomicheskaya ustojchivost' predpriyatiya i faktory ee stabilizacii [Economic sustainability of the enterprise and factors of its stabilization]. *Kommunal'noe hozyajstvo gorodov*, pp. 157–159.

4. Yachmenova V.M. (2010) Stiikest diialnosti promyslovykh pidpriemstv: otsinka ta zabezpechennia [Sustainability of industrial enterprises: assessment and support]. Simferopol: ARIAL. (in Ukrainian)

5. Folomiev A.N. (1996) Ekonomicheskaya ustojchivost' i investicionnaya aktivnost' hozyajstvennyh system [Economic sustainability and investment activity of economic systems]. Moscow: RAGSPRF. (in Russian)

6. Polishchuk O.A. (2007) Teoretyko-metodolohichni osnovy otsinky ekonomichnoi stiikesti silskohospodarskykh pidpriemstv [Theoretical and methodological bases for assessing the economic stability of agricultural

enterprises]. *Ekonomika: problemy teorii ta praktyky* (vol. 225, T. 2), pp. 367–374.

7. Bohdanov A.A. (1989) Tektologiya: (Vseobshchaya organizacionnaya nauka) [Tectology: (General Organizational Science)]. Moscow: Ekonomika. (in Russian)

8. Serebriakov B.H. (1973) Teoriya ekonomicheskogo ravnovesiya [Economic equilibrium theory]. Moscow: Progress. (in Russian)

9. Anokhin S.N. (2000) Metodika modelirovaniya ekonomicheskoy ustojchivosti promyshlennykh predpriyatij v sovremennykh usloviyah [Methodology for modeling the economic sustainability of industrial enterprises in modern conditions]. Saratov: SSTU. (in Russian)

10. Morhulets O.B. (2010) Upravlinnia ekonomichnoiu stiikistiu pidpriemnytskykh struktur na osnovi ryzyk-menedzhmentu [Management of economic stability of business structures on the basis of risk management]. *Visnyk KNUVD*, vol. 5, pp. 101–108.

11. Ananieva O.M. (2010) Teoreticheskie aspekty ustojchivosti sistemy prodovol'stvennogo obespecheniya [Theoretical aspects of the sustainability of the food supply system]. Saransk, pp. 1–11.

12. Zaitsev O.N. (2007) Ocenka ekonomicheskoy ustojchivosti promyshlennykh predpriyatij (na primere promyshlennosti stroitel'nykh materialov) [Assessment of the economic sustainability of industrial enterprises (using the example of the building materials industry)] (PhD Thesis), Khabarovsk.

13. Shevrina E.V. (1999) Ocenka ekonomicheskoy ustojchivosti sel'skohozyajstvennykh predpriyatij: Na primere Orenburgskoj oblasti [Assessment of the economic sustainability of agricultural enterprises: Case study of the Orenburg region] (PhD Thesis), Orenburg: OSAU. (in Russian)

14. Omelchenko I.N. (2007) Finansovo-ekonomicheskaya stabil'nost' kak sostavnaya chast' organizacionno-ekonomicheskoy ustojchivosti predpriyatiya [Financial and economic stability as an integral part of the organizational and economic stability of the enterprise]. *Vestnik mashinostroeniya*, vol. 4, pp. 64–74.

15. Ivanov V.L. (2005) Upravlinnia ekonomichnoiu stiikistiu promyslovykh pidpriemstv (na prykladi pidpriemstv mashynobudivnoho kompleksu) [Management of economic stability of industrial enterprises (on the example of machine-building enterprises)]. Lugansk: SNU named V. Dal. (in Ukrainian)

16. Tkhor S.A. (2004) Ocenka ekonomicheskoy ustojchivosti predpriyatij. Prometej: regional'nij zbirnik naukovih prac' z ekonomiki [Assessment of the economic sustainability of enterprises. Prometheus: Regional Collection of Science Practices from Economics]. Donetsk: Yugo-Vostok, LTD, pp. 221–225.

17. Slupian K.V. (2011) Upravlinnia ekonomichnoiu stiikistiu pidpriemstv tsukrovoi promyslovosti [Management of economic stability of sugar industry enterprises] (PhD Thesis), Bila Tserkva: BNAU. (in Ukrainian)

18. Birbirenko S.S., Malorod K.O. (2018) Teoretyko-metodolohichni aspekty formuvannia finansovoi stiikosti pidpriemstva [Theoretical and methodological aspects of the formation of financial stability of the enterprise]. *Biznes Inform*, vol. 11 (490), pp. 291–295.